

**АКЦИОНИ ПЛАН
ЗАПОШЉАВАЊА ОПШТИНЕ
ТЕСЛИЋ ЗА 2017-2018. ГОДИНУ**

Фебруар, 2017. године

САДРЖАЈ

УВОД.....	3
1. ОПШТИ ПОДАЦИ	4
1.1. ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ	5
1.2. ОБРАЗОВНИ КАПАЦИТЕТИ	5
1.3. ЕКОНОМСКИ АСПЕКТИ	7
1.3.1. Макроекономски контекст.....	7
1.3.2. Перспективе макроекономских кретања 2017-2019.....	8
1.3.3. Локални економски контекст.....	8
2. ТРЖИШТЕ РАДА	10
2.1. ПОСЛОВНИ СУБЈЕКТИ.....	10
2.2. ЗАПОСЛЕНИ	11
2.3. СТОПА ПАРТИЦИПАЦИЈЕ	15
2.4. КЉУЧНИ КРЕАТОРИ РАДНИХ МЈЕСТА У ОПШТИНИ ТЕСЛИЋ	16
2.5. НЕЗАПОСЛЕНОСТ	18
2.5.1. Кретање незапослености	18
2.5.2. Старосна структура незапослених	19
2.5.3. Образовна структура незапослених.....	19
2.5.4. Структура према дужини чекања на евиденцији	21
2.5.5. Социјални статус активне понуде радне снаге.....	21
3. SWOT АНАЛИЗА.....	22
4. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ТЕСЛИЋ ЗА ПЕРИОД 2017–2018. ГОДИНА.....	23
4.1. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	23
4.2. ЦИЉНЕ ГРУПЕ.....	23
4.3. НОСИОЦИ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА.....	24
4.3.1. Завод за запошљавање РС Биро Теслић.....	24
4.3.2. Општина Теслић.....	24
5. МЈЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА	26
5.1. СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ И САМОЗАПОШЉАВАЊЕ	26
5.2. ОМОГУЋАВАЊЕ КУПОВИНЕ ЗЕМЉИШТА ЗА ПРИВРЕДНЕ КАПАЦИТЕТЕ У ПОСЛОВНИМ ЗОНАМА ПОД ПОВОЉНИМ УСЛОВИМА И РОКОВИМА ПЛАЋАЊА.....	26
5.3. ПРОГРАМ СУФИНАНСИРАЊА ОБУКА РАДНЕ СНАГЕ ПРЕМА ИСКАЗАНИМ ПОТРЕБАМА ПРИВРЕДЕ	26
5.4. ПОДРШКА ЗАПОШЉАВАЊУ И САМОЗАПОШЉАВАЊУ У ПОЉОПРИВРЕДИ	27
5.5. ПОДРШКА СТИПЕНДИРАЊУ ЗА ШКОЛОВАЊЕ ЗА ДЕФИЦИТАРНА ЗАНИМАЊА.....	27
5.6. ПРОГРАМ ПРВО РАДНО ИСКУСТВО	27
5.7. АКЦИОНИ ПЛАН ЗАПОШЉАВАЊА.....	28
6. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА.....	30
ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ	30
6.1. НОСИОЦИ ПОСЛОВА РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗАПОШЉАВАЊА	30
7. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗАПОШЉАВАЊА.....	31
7.1. ОЧЕКИВАЊА ОД ПРОГРАМА	32

УВОД

Акциони план запошљавања општине Теслић за период 2017- 2018. године (у даљем тексту АПЗ) представља основни инструмент спровођења активне политике запошљавања у овом периоду. Њиме се дефинишу циљеви и приоритети политике запошљавања и утврђују програми и мјере који ће се реализовати, како би се постигли постављени циљеви и омогућило одрживо повећање запослености.

Правни основ за утврђивање АПЗ представља Закон о локалној самоуправи, Стратегија запошљавања Републике Српске за период 2016-2020. године и Стратегија развоја Општине Теслић 2015-2018. године.

Стратегијом развоја општине Теслић дефинисана је визија развоја до 2018. године: “Локална заједница са развијеном предузетничком инфраструктуром, повољним условима за инвеститоре, развијеним туризмом, пољопривредом, малим и средњим предузетништвом, развијеном комуналном инфраструктуром, очуваном животном средином, у којој грађани у партнерству са јавном управом стварају економски и социјално привлачан амбијент за живот и развој”.

На основу социо-економске анализе, SWOT анализе те дефинисане визије, утврђени су циљеви, а стратешки циљ 1, утврђен Стратегијом развоја општине Теслић, је у директној корелацији са АПЗ: Развој диверзификоване привредне структуре у којој су мала и средња предузећа из области производње, прераде, туризма и пољопривреде изражени као носиоци напретка и запошљавања.

У дефинисање и израду АПЗ-а укључени су социјални партнери, релевантне институције и актери, како би се различитим приступима омогућило свестрано сагледавање и приликом реализације планираних програма и мјера остварили резултати са додатном вриједношћу.

Акциони план запошљавања доноси Скупштина општине Теслић на приједлог Начелника, а обрађивач је Одјељења за привреду и пољопривреду.

АПЗ је базиран на приоритетима спровођења активне политике запошљавања, прије свега на отварање нових радних мјеста, односно на улагање у људске ресурсе и задовољење потреба тржишта, сагледавање потреба како послодаваца, тако и незапослених лица.

Општина Теслић у много чему не може утицати на законску регулативу и пореску политику јер су исте у државној надлежности, али може пружити одређене врсте подршке, путем Завода за запошљавање РС Филијала Добој, Биро Теслић, одјељења општинске управе, посебно Одјељења за привреду и пољопривреду и Одсјека за развој и инвестиције, као што су:

- предузетничке инфраструктуре у смислу пружања информација, савјетодавних услуга и других облика подршке,
- просторне - у смислу проналажења локација за обављање одређених дјелатности,
- финансијске - бесповратна средства,
- институционалне - центри за савјетовање, информисање и повезивање

- предузетника,
- пружања могућности сертификације и стандардизације привредним субјектима.

Општина Теслић ће подстицати развој приватног предузетништва, малих и средњих предузећа и пољопривредних произвођача кроз обезбјеђење подстицајних и финансијских средстава која ће се предвидјети буџетом за сваку годину.

1. ОПШТИ ПОДАЦИ

Општина Теслић географски је смјештена у сјеверном дијелу централне Босне и Херцеговине у саставу ентитета Република Српска. Површина општине износи укупно 846 км² (заузима 3,38% укупне површине Републике Српске) што је чини једном од најпространијих општина у БиХ. Општина Теслић граничи са десет општина укључујући: Добој, Тешањ, Маглај, Жепче, Зеница, Травник, Котор Варош, Челинац, Прњавор и Станари. Географске координате Теслића су: ширина 44.6064, дужина 17.8597, а лежи између 44° 36' 23" сјеверне географске ширине, односно 17° 51' 35" географске дужине (источно од Гринича).

Простор општине омеђен је планинама Чавка, Узломац, Борја, Вучја Планина, Влашић, Мањача и Црни Врх. Сјеверни дио општине Теслић, припада Перипанонском ободу, односно јужном ободу Панонског базена, док су јужни дијелови општине смјештени у Динарском планинском подручју. Већи дио простора општине чини побрђе, те средње и ниске планине са ријечним долинама и клисурама између њих.

Најнасељенији је сјевероисточни дио општине који чине равничарска и брежуљкаста земљишта око ријека Велике и Мале Усоре, те Мале Укрине. У наведеном подручју налази се и сам град Теслић који је смјештен у долини ријеке Велике Усоре, на надморској висини од 204 м. Најзначајнија саобраћајница која пролази кроз општину и град Теслић је магистрални пут М4 који према истоку повезује Теслић са Добојем, а према западу са Котор Вароши, Бања Луком, Приједором и Новим Градом.

Табела 1. Удаљеност Теслића од већих градова у окружењу

Град	Удаљеност (км)
Сарајево	165
Бања Лука	90
Мостар	208
Бијељина	140
Београд	260
Загреб	280

Аеродром "Никола Тесла" у Београду је удаљен 260 км од Теслића, аеродром у Бања Луци 95 км, у Сарајеву 165 км, а у Тузли 90 км. Најближа лука је у Брчком на удаљености око 100 км од Теслића.

1.1. ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Према прелиминарним резултатима пописа становништва који је извршен у октобру 2013. године, на подручју општине Теслић је на дан 01.10.2013. године било настањено 41.904 становника, насељених у 57 насељених мјеста (организованих у 49 мјесних заједница), од чега је око 60% сеоско становништво. Урбано подручје захвата 30,28 км² што је 3,58% укупне површине општине Теслић. Према попису становништва из 1991. године, општина Теслић је имала укупно 59.632 становника. Према истом попису националну структуру општине чинили су Срби са 32.953 или 55%, Муслимани 12.801 или 22%, Хрвати 9.549 или 16%, Југословени 3.427 или 5% и остали 1.002 или 2%. Демографска и национална структура током ратног периода знатно је промијењена тако да је непосредно после рата број становника процијењен на свега 45.000. Такође је промијењена и национална структура становништва, али је по окончању ратних дејстава остварен и значајан повратак пријератног становништва на подручје општине. Међутим, званични резултати пописа становништва из 2013. године, објављени у јуну 2016. године, се у знатној мјери разликују од прелиминарних, те је према истима укупан број становника 38.536, од чега 19.857 жена и 18.679 мушкарца. Према националној припадности најзначајније учешће у проценту од 75,4% имају Срби, Бошњаци 18,6%, Хрвати 3,7% и остали 2,3%. Општина Теслић спада у ред мање насељених општина у Босни и Херцеговини са 49,5 становника/км² према прелиминарним, односно 45,5 становника/км² према званичним подацима пописа. Према процјенама, у другим државама тренутно живи око 10.000 становника општине Теслић, што је за 42% више у односу на 2009. годину (6.500 становника општине Теслић живјело у другим државама). Општина Теслић у периоду 2007.-2013. биљежи константан пад свог становништва, што смањењем природног прираштаја (већи број умрлих од рођених) и унутрашњом миграцијом становништва (пресељење у друге општине). Од 2007. до 2012. године умрло је 514 становника више него што је рођено беба, те је сваке године у посматраном периоду тај тренд био негативан. У истом посматраном периоду се 191 становник Теслића одселио више него што се доселио. Према датим подацима, становништво општине Теслић се у посматраном периоду смањило за 1,65%. Разлози за миграцију су бројни од образовања и запошљавања до потраге за бољим квалитетом живота.

1.2. ОБРАЗОВНИ КАПАЦИТЕТИ

У Теслићу постоји дуга традиција у области прерађивачке индустрије, са посебним акцентом на дрво прераду и хемијску индустрију. На подручју општине Теслић образовни процес реализује се кроз осам централних и 22 подручне основне школе и двије средње школе.

Јавна установа средњошколски центар „Јован Дучић“ образује ученике следећих занимања: гимназија општи смјер, економски техничар, трговачки техничар, трговац, текстилни техничар, угоститељско кулинарски техничар, кулинарски техничар, туристички техничар, конобар и кухар. Образовање се стиче системом трогодишњег и четворогодишњег школовања. Друга средња школа носи назив Јавна установа средња школа „Никола Тесла“ у оквиру које су заступљене струке:

машинство и обрада метала, шумарство и обрада дрвета, електротехника и саобраћај, са занимањима: машински техничар, инсталатер, аутомеханичар, бравар, варилац, техничар за обраду дрвета, столар, техничар електротехнике, електричар и техничар друмског саобраћаја. Образовање се стиче такође системом трогодишњег и четворогодишњег школовања.

У школској 2015/2016. години у обје школе је уписано 1.319 ученика, док је своје школовање окончао 285 ученика. У наредној табели видљив је тренд смањења броја ученика како у основним тако и у средњим школама, што је у директној вези са смањењем броја становника на Општини Теслић.

Табела 2. Број ученика у основним и средњим школама на подручју општине Теслић

Општина	Школска година	Основне школе		Средње школе	
		број школа	ученици укупно	број школа	ученици укупно
Теслић	2009/2010	33	4 067	2	1498
	2010/2011	33	3 878	2	1588
	2011/2012	32	3 690	2	1721
	2012/2013	31	3 610	2	1682
	2013/2014	31	3 544	2	1593
	2014/2015	31	3419	2	1469
	2015/2016	30	3355	2	1319

Извор: Одјељење за друштвене дјелатности Општине Теслић

У високом образовању биљежи се тренд пораста процента средњошколаца који након завршене средње школе уписују факултет. Просјечан број уписаних студената је 865, али само 12,1% од уписаних заврши исти, односно дипломира.

Табела 3. Број уписаних и дипломираних студената са пребивалиштем у општини Теслић

Општина	Година	Уписани студенти	Дипломирани студенти
Теслић	2010/2011	716	125
	2011/2012	889	127
	2012/2013	936	147
	2013/2014	907	129
	2014/2015	879	103

Извор: Статистички годишњак РС

Процјењује се да на годишњем нивоу око 250 младих који заврше средњошколско или високо образовање уђе на тржиште рада у општини Теслић што представља велики потенцијал када је у питању млада радна снага.

Табела 4. Учешће ученика и студената из Теслића у образовном процесу у РС

	Теслић	РС	Учешће
Уписани у средње школе у 2014	1593	46421	3,43%
Уписани у високошколске установе у 2014.	879	41988	2,1%
Дипломирани на високошколским установама у 2014.	103	6563	1,56%

Извор: Статистички подаци, прорачун, прилагођено

Неравнотежа између понуде и потражње на тржишту рада карактеристична је за земље у транзицији. Она представља неусклађеност структуре односно неусклађеност између понуде и потражње за радном снагом у погледу занимања и образовања, квалификација или вјештина и компетенција. Највећи број незапослених према подручјима рада (ако не рачунамо лица без занимања) је евидентиран у трговини, угоститељству, просвјети. Несинхронизација између привреде и образовања је један сегмент одлике незапослених образовних профила.

1.3. ЕКОНОМСКИ АСПЕКТИ

1.3.1. Макроекономски контекст

Босна и Херцеговина је у 2015. години имала скроман раст економских активности. Номинално, БДП је забиљежио раст од 4,52 %, а БДП дефлатор износио је 1,45%. БДП по становнику износио је 7.473 КМ или 3.821 евра, односно 4.240 америчких долара. Доступни подаци о БДП базирани су на прелиминарним резултатима пописа, тако да ће промјена у броју становника која се очитовала у званично објављеном попису становништва из 2013. године утицати на промјену БДП у позитивном смислу.

Посматрано по дјелатностима највећи раст у 2015. години биљежили су: Умјетност, забава и рекреација (11,49%); Стручне, научне и техничке дјелатности (11,30%); Прерађивачка индустрија (11,17%) и Пољопривреда, шумарство и риболов (9,36%). Федерација БиХ је повећала учешће у укупном БДП-у БиХ са 64,97 % на 65,51%, док је учешће РС-а смањено са 32,76 % на 32,06 %. Удио БДП-а Брчко Дистрикта у укупном БДП-у БиХ повећан је са 2,27 % на 2,43 %.

У 2015. години у Босни и Херцеговини регистровано је повећање физичког обима индустријске производње од 2,6 %, а остварени раст био је праћен и повећањем броја запослених особа у овој грани од око 1,5 % у односу на претходну годину. Индустријски раст остварен је највише захваљујући повећању производње у оквиру прерађивачке индустрије која има висок степен извозне оријентације, док је допринос сектора рударства и електричне енергије, чија кретања су детерминисана домаћом тражњом, био нешто слабији.

Просјечан број запослених особа у БиХ у 2015. години се наставио увећавати и

износио је 713 хиљада, а незапослених се наставио смањивати и мањи је за 1,4 % у односу на 2014. годину те је износио 542 хиљаде. Интензитет смањења броја незапослених је особито изражен у другој половини године.

БиХ је у 2015. години остварила укупни робни извоз од 8,9 милијарди КМ, што представља номинално повећање од 3,5 % у односу на претходну годину, док је реални раст услед смањења извозних цијена био нешто виши и износио је око 3,8 %. Током 2015. године укупни увоз роба износио је приближно 15,9 милијарди КМ, што представља номинално смањење од 2,1% у односу на претходну годину. Вањскотрговински робни дефицит у 2015. години износио је око 6,9 милијарди КМ и у упоредби с претходном годином мањи је за 8,7 %.

1.3.2. Перспективе макроекономских кретања 2017-2019.

У 2017. години се очекује раст од 2,3%. Поред вањских фактора треба напоменути да пројекције БХ раста за наредни период претпостављају да је опоравак од поплава углавном завршен током 2015. године, те да се у пројектованом периоду БХ економија углавном креће уобичајеним трендом. Поменута кретања би могла довести до јачања економског раста у БиХ на 3,5% у 2017. години. До јачања раста би требало доћи кроз даљње јачање домаће тражње неутралан допринос вањскотрговинског биланса. Наиме, повољније окружење би поред јачања извозног раста и раста запослености требало довести и до јачања приватних инвестиција за које се очекује скроман позивитан раст након пада у 2015. години. Поред тога, очекује се поновно интензивирање јавних радова са стопом од 11-12% углавном финансирано повољним вањским задуживањем код међународних институционалних кредитора. Тако би реални раст плата уз раст броја запослених као посљедица све јачег извоза и инвестиција требали ојачати расположиви доходак грађана и то упркос благом негативном тренду његовог дијела који пристиже из иностранства. У исто вријеме, насупротив јавним радовима, очекује се тек скроман реални раст јавне потрошње од 1,2% и 1,5% као резултат постепене консолидације јавних финансија.

Економски раст би требао наставити јачање и током 2018-2019. године и то углавном уз претпоставку даљњег побољшања ситуације у окружењу. Тако је у 2018. години пројектован раст од 3,7% уз незнатно јачање стопе на ниво од 3,8% у 2019. години. Ово би требало у највећој мјери да буде посљедица постепеног јачања раста приватних инвестиција уз двоцифрен реални раст јавних радова.

1.3.3. Локални економски контекст

Индустрија је у Теслићу увијек била окосница читаве привреде и носилац локалног развика, а и данас она има веома значајно мјесто у животу локалне заједнице првенствено због традиције, постојећих привредних ресурса на које се наслања и бројности запошљавања. Досадашњи развој привреде био је претежно наслоњен на природне ресурсе којима општина Теслић располаже. Обзиром да је покривеност општине шумом 63%, дрво представља највећи природни ресурс, а самим тим и основу на којој је настао и град Теслић. У структури шума доминирају високе шуме са природном обновом (34.401 ха) што довољно говори о овом значајном

природном ресурсу. Други по значају ресурс су љековите минералне воде на основу којих се развио здравствени туризам са Бањом Врућицом као изванредним привредним потенцијалом. Пољопривредно земљиште је увијек значајан природни ресурс, а поготово за општину која припада брдскопланинском подручју. Чак 34, 5 % укупног земљишта општине Теслић (29.182 ха) је пољопривредно земљиште. Од тога 19.947 ха, или 68, 4 % укупног пољопривредног земљишта су оранице, што је велики ресурс у могућностима производње хране, поготову биолошки здраве хране. Минералне сировине на подручју општине Теслић су већ одавно истраживане и експлоатисане. У функцији су били рудник мрког угља и рудник магнезита. Поред ова два минерала утврђено је и постојање лапорца као сировине за цементну индустрију, затим доломита као сировине за грађевинску индустрију, гранита као изванредног грађевинско-архитектонског камена, кречњака као најчешћег налазишта грађевинског камена и шљунка и пијеска као „усорског производа“ који се стално обнавља.

Водеће гране привреде су дрвна, метална, текстилна, грађевинска, хемијска индустрија. Носиоци привредне активности (рангирани према броју запослених) су: „Шкребић Сопрану“ д.о.о., ХИ „Дестилација“ а.д., ЗТЦ „Бања Врућица“, „Елград“ д.о.о., „Drvo commerce“ д.о.о., „Девих текстил“ д.о.о., „Лигнацон“ д.о.о., „Градитељ“ а.д.

У области привреде највећи значај за развој имају: прерађивачка индустрија, туризам, грађевинарство и пољопривреда. Почетком 2014. године, Скупштина општине Теслић формирала је привредни савјет за потребе вођења јавно приватног дијалога ради координације активности у спровођењу политика и пројеката локалног економског развоја. У раду Привредног савјета учествују представници приватног и јавног сектора.

Погодности за инвеститоре:

- Близина тржишта од 600 милиона становника
- Либералан вањскотрговински режим са великим бројем земаља
- Обиље природних ресурса, 63% општине покривено шумом, 34,5% пољопривредно земљиште
- Традиција у прерађивачким дјелатностима
- Извозно оријентисана привреда
- Три индустријске зоне
- Конкурентни трошкови пословања
- Порези међу најнижим у региону
- Ефикасна општинска управа, Одсјек за развој и инвестиције и Центар за подршку привреди (One Stop Shop) на услузи инвеститорима
- Стручна и конкурентна радна снага

2. ТРЖИШТЕ РАДА

2.1. ПОСЛОВНИ СУБЈЕКТИ

У општини Теслић, према подацима Пореске управе Републике Српске на дан 30.09.2016. године, било је 2421 пословна субјекта и то у форми основне дјелатности 1824, додатне дјелатности 207 и 368 пословних јединица (нескладна евиденција 22).

Према подацима исказаним у годишњим обрачунима резултата пословања поднесеним „АПИФ“- у правна лица са подручја општине Теслић (укупно 191 субјект) у 2015. години су остварила укупне приходе у износу од 271.669.025 КМ, укупни расходи износе 261.213.373 КМ. Остварена је нето добит у износу од 9.214.655 КМ, што је чак за 53,5% мање у односу на 2014. годину када је нето добит износила 14.136.276 КМ. Приходи остварени од продаје роба и учинака на ино тржишту били су 72.215.630, што је за 22,6% више него у 2014.години. У 2015. остварен је скроман раст укупних прихода од 1,8%, а пад остварене добити може бити резултат већег извоза (гдје су по правилу марже или разлике у цијени знатно мање него код продаје на домаћем тржишту) али и значајнијих проблема у пословању одређеног броја предузећа (нето губитак 2014. износио је 2.195.650, да би у 2015. био повећан на 4.852.124 КМ).

Укупан број запослених радника (податак позиције број 309 – просјечан број запослених на крају мјесеца) износио је 3.913. Анализа консолидованих финансијских извјештаја за Општину Теслић указује да највеће учешће у привредним дјелатностима остварују предузећа разврстана у велика (10 привредних субјеката), те да су у 2015.години у укупним приходима учествовала са 41,6%, у укупном извозу са 52,4%, те запошљавају 2071 радника, односно 53% од укупно запослених.

Табела 5. Финансијски показатељи пословања привредних субјекат у 2015. години

Подручје	Број субјекат а	Приходи	Расходи	Нето добит/ губитак	Извоз	Број радник а
Трг. на велико и трг. на мало; поправка мот. возила и мотоцикала	35	69.836.374	66.676.601	2795.514	417.977	279
Грађевинарство	19	11.104.467	10.727.480	352.939	-	279
Дјел.пружања смјештаја, припреме и послуживања, хотелијерство, угоститељство	1	450.252	285.994	164.258	-	2
Информације и комуникације	2	1.008.453	950.985	51.229	7.189	9
Пољопривреда, шумарство и риболов	10	7.127.342	6.222.121	831.185	626.032	103
Саобраћај и	20	17.033.846	15.866.844	1.132.280	3.179.146	192

складиштење						
Снадбјевање водом, канализација, управљање водоводом, дјел. санације животне средине	4	3.302.193	3.103.780	86.308	131.536	119
Стручне, научне и техничке дјелатности	12	1.955.313	2.062.670	-116.187	863.189	38
Прерађивачка индустрија	69	137.102.604	134.973.177	1.643.981	66.990.561	2409
Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	13	21.293.648	19.258.275	1.802.815	-	473
Мала предузећа	168	66.887.799	63.601.510	2.808.022	15.158.771	981
Средња предузећа	13	46.133.496	46.179.952	-101.949	9.682.672	861
Велика предузећа	10	158.647.730	151.430.911	6.508.582	47.374.187	2071
УКУПНО	191	271.669.025	261.212.373	9.214.655	72.215.630	3913

Извор: АПИФ, биланси стања и успјеха за 2015. годину, прилагођено

2.2. ЗАПОСЛЕНИ

Упркос повећању броја привредних субјеката и добром пословању у кључним секторима локална економија не може осигурати довољан број радних мјеста за постојећу понуду радне снаге и младе који улазе на тржиште рада. У анализи тржишта рада које је обухватило истраживање података о броју запослених, незапослених и евидентираних на Заводу, уочена су значајна одступања у погледу квантитативних показатеља као и начина интерпретације истих.

Анализа економских индикатора општине Теслић за период 2007-2013.год., рађена у августу 2014., за утврђивање податка о броју запослених користила је податке Републичког завода за статистику, који се упоређивањем података које презентује ПУРС¹ разликују, посебно са аспекта што ПУРС даје више података разврстаних по различитим методама и имају већу поузданост.

Уколико у однос ставимо податке о запослености који су презентовани у горе поменутој Анализи и податке за период 2013/2016.² добијамо стање приказано на графикону 1.

¹ Подаци достављени од стране ПУРС представљају основ за ову анализу јер се сматрају мјеродавним посебно у дијелу који се односи на број запослених радника као и број незапослених, јер на основу пријаве ПУРС исти остварују права по основу осигурања.

² Примјењени подаци ПУРС који исказују број пословних субјеката и број запослених.

Графикон 1. Кретање запослености 2007- јануар 2016.

Извор: Анализа економских индикатора општине Теслић за период 2007-2013.год. и ПУРС, прилагођено

Запосленост у Теслићу је имала тренд опадања у периоду од 2007. до 2013. године. У поменутом периоду запосленост је опала за 11,7%. Међутим, од 2012. до 2013. године забиљежено је повећање запослености за 2,38% или 145 радника. Број запослених у 2013. години био је 6228. Тренд раста запослености је настављен у периоду 2013/2015. Број запослених на крају 2015.године био је 7003 што је за 775 више у односу на 2013. (2014.- 548, 2015. – 227 ново запослених), односно за 11% више. Промјене у броју запослених приказане су у наредној табели.

Табела 6. Промјене у броју запослених

30.11.2014.						
Тип обвезника	Број запослених - основна дјелатност сједиште на општини	Број запослених - допунска дјелатност сједиште на општини	Број запослених сједиште ван општине	Укупан број запослених		
1	7	8	9	10 (7+8+9)		
Предузетници	1.231	74	0	1.305		
Правна лица	4.815	0	656	5.471		
Укупно	6.046	74	656	6.776		

31.12.2015.						
1	7	8	9	10 (7+8+9)		
Предузетници	1.272	69	1	1.342		
Правна лица	5.020	0	641	5.661		
Укупно	6.292	69	642	7.003		

30.09.2016.

1	7	8	9	10 (7+8+9)
Предузетници	1.246	79	2	1327
Правна лица	5.201	0	657	5858
Укупно	6.447	79	659	7185

Извор: ПУРС

ПУРС у својим извештајима сачињава и извјештај 16.01.01. Број осигураника по свим видовима осигурања. Овај извјештај се у значајној мјери разликује од података о кретању броја запослених/незапослених који се презентују на основу статистичких извјештаја. У њему су децидно дефинисани видови осигурања по основу којих се утврђује број запослених. Разврставање се врши према општини пребивалишта и према општини запослења. Из табеле је видљива разлика у броју запослених у овисности од основа према коме се утврђују подаци, те је та разлика на дан 30.09.2016.год. 485 у корист броја осигураника према општини пребивалишта.

Табела 7. Подаци о броју запослених по основу осигурања

Назив основа осигурања	Број осигураника према општини запослења	Број осигураника према општини пребивалишта
Радни однос	6994	7289
Радни однос код нерезидента	0	2
Рад или стручно усавршавање у иностранству	0	20
Предузетник, професионална дјелатност	10	12
Врхунски и професионални спортисти	0	0
Вјерски службеници	15	15
Радни однос у заједничким органима БиХ	1	1
Радни однос са здравственим осигурањем у ФБиХ/Брчком	51	0
Радни однос са лицем преко 50 година живота које има право на ослобођење од пореза на доходак	0	0
Радни однос у ФБиХ/Брчком са здравственим осигурањем у РС	1	217
Радни однос по одлуци суда/рјешењу инспекције	0	0
Број запослених по свим основама	7161	7646

Извор: ПУРС

Податак о броју запослених према општини пребивалишта суштински указује на број запослених становника једне општине, што је од битног значаја када се утврђују индикатори запослености, а према општини запослења указују на потенцијал пословних субјеката у ангажовању радне снаге. Кориштење показатеља о броју запослених по основу осигурања према општини пребивалишта представља поуздан податак, с обзиром да се пријава запослених врши преко ПУРС. Ови подаци су бројчано већи од показатеља који се користе у статистичким извјештајима, као и извјештајима ПУРС о броју пословних субјеката и запослених у истим.³

Сумирањем података добијених од ПУРС на мјесечном нивоу могуће је пратити кретање запослености свих лица којима је заснован радни однос у складу са законским одредбама што подразумева благовремено подношење пријаве надлежној јединици ПУРС.

Табела 8. Кретање запослености у складу са пријавама ПУРС

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА ПОРЕСКА УПРАВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ Број осигураника према општини пребивалишта		
Датум	Број запослених	Разлика
30.11.2014.	7094	
31.12.2015.	7473	+379
31.01.2016.	7363	-110
28.02.2016.	7428	+65
31.03.2016.	7543	+115
30.04.2016.	7570	+27
31.05.2016.	7571	-1
30.06.2016.	7650	+79
31.07.2016.	7683	+33
31.08.2016.	7643	-40
30.09.2016.	7646	+3

Извор: ПУРС

2.3. СТОПА ПАРТИЦИПАЦИЈЕ

У погледу радне снаге и њених омјера на дан 31.12.2015. године, стање у општини Теслић показује одређене позитивне помаке који се огледају у сљедећем:

На 7.473⁴ радника долази 5.232 пензионера (однос 0,70), што је значајан помак у

³ Разлог за неслагање у броју запослених по основу осигурања и по основу регистрованих пословних субјеката је управо у дијелу који се односи на рад лица са пребивалиштем у Теслићу у пословним субјектима регистрованим изван општине.

⁴ Како је већ наглашено, ова анализа као мјеродавне показатеље користи податке ПУРС из прегледа осигурања по основу мјеста пребивалишта како за запослене тако и за кориснике пензије и незапослене, у циљу уједначавања података из једног извора како би и сам резултат имао већу вјеродостојност.

односу на 2013. годину када је однос био 6.228/5.635 (однос 0,90)⁵. Такође, на поменути број радника долази 4.490 незапослених лица, у односу на запослене незапослених је 60,1% што је смањење од чак 10,1% у односу на 2013. (71%). Званични подаци исказују се кроз основне индикаторе запослености: стопа активности, стопа запослености и стопа незапослености.

Према основним индикаторима 37,7% радно способног становништва⁶ ради или активно тражи посао, док је 62,23% неактивно, тј. не тражи или је обесхрабрено да тражи посао, док свега 22,59% радно способног становништва ради, а 37,53% радне снаге је незапослено. Ови показатељи добијају нову димензију када се у обзир узму званично објављени подаци о попису становништва из 2013. године по којима је број становника мањи за 3.368.

Међутим, иако су индикатори опште прихваћени подаци које исти дају захтјевају додатна појашњења, а тада се уочава са којом дозом резерве је потребно исте узети као мјеродавне показатеље. Тачан број становника БиХ, а тиме и самих општина, према посљедњем попису разликује се од прелиминарног пописа те је упитна тачност математичког прорачуна радно способног становништва од 31.672. Надаље, број радно способног становништва у оваквом податку укључује пријављено пребивалиште становника Теслића иако је опште позната чињеница да са подручја општине Теслић у иностранству борави више од 10.000 становника. Ако се уобзире ова чињеница, индикатори су потпуно другачији. Ако би се посједовали тачни подаци о броју становника Теслића који бораве у иностранству и њиховој старосној структури могло би се доћи до мјеродавних података. Искључиво ради указивања да је ситуација ипак другачија дат је сљедећи примјер који управо указује на ту чињеницу.

Полазећи од претпоставке да 10.000 становника нема боравиште у Теслићу, да је 70% тог становништва радно способно долазимо до тога да је радно способно становништво 24.672 (31.672 – 7.000), 48,5% радно способног становништва ради или активно тражи посао, 51,5% је неактивно, 30,29% је запослено, а стопа незапослености је 37,53%.⁷ Међутим, чак и да се примјени овакав прорачун остаје одређена дилема: ако од 24.672 радно способног становништва 7.473 је запослено, 4.490 незапослено, шта је са преосталих 12.709 становника? Посебно имајући у виду да пријављивањем на Завод за запошљавање свако незапослено лице (са уредним пријављивањем) има право на обавезно здравствено осигурање. Разматрање овог примјера указује на велике недостатке у стварним подацима, а који су од великог значаја за економију сваке земље и наравно локалне заједнице.⁸

⁵ Податак из Анализе економских индикатора општине Теслић из августа 2014.

⁶ Процјена радног становништва извршено на основу процјене: Радно способно становништво = попис – (број рођених * 15 + број пензионера) = 41.904 – (6000+5232) = 31.669.

⁷ Стопа незапослености се код обрачуна индикатора не мјења јер се не ставља у однос са радно способним становништвом већ се израчунава у односу на укупну радну снагу: радна снага = запослени+незапослени.

⁸ Један дио активног становништва који није запослен ни у државном ни у приватном сектору, а не спада ни у предузетнике или пољопривреднике, представља незапослено становништво. Активно становништво у свом саставу обухвата и категорије прикривене, недовољне или лажне запослености. При томе треба напоменути да појам пуне запослености не подразумевава нужно ангажовање свих становника неке земље, него присутну незапосленост од 1.5 - 2% или по америчким оцјенама 3.5 - 4%. Свако присуство незапослености по учешћу, појавном облику и врсти има штетно дејство, а висока незапосленост може да узрокује тешке економске, социјалне, па чак и политичке посљедице. Стварну незапосленост није

Показатељ Завода за запошљавање према коме је у 2016.години основ за брисања са евиденције због нередовности пријаве у укупном износу брисања имао учешће од 52,71%, може да се тумачи на више начина: рад на црно, рад изван општине, те у мањем броју случајева одустајање од тражења посла, односно кориштења права на осигурање кроз пријаву на Завод из разлога што је стечен неки други основ/вид осигурања. Према подацима Завода 27,7% незапослених на посао чека преко пет година. Дубља анализа овог податка (израда распона изнад пет година, полна структура, квалификациона структура, рурално или градско подручје) могла би да укаже да ли је у питању стварна незапосленост или неактивност у тражењу посла због других извора прихода. Надаље, старосна структура од 15-24 године има учешће од 17% у незаспослености. Међутим, стопа незапослености која се израчунава за ову добну скупину не уважава чињеницу да се та добна скупина у већем дијелу још школује, а ако се не школује онда не располаже потребним вјештинама и знањима те као таква нје ни конкурентна на тржишту рада.

2.4. КЉУЧНИ КРЕАТОРИ РАДНИХ МЈЕСТА У ОПШТИНИ ТЕСЛИЋ

Како би се добило што више података о кретању броја запослених на подручју општине неопходно је било урадити и анализу података које обезбјеђује Агенција за посредничке и информатичке услуге (АПИФ), а који се односе на све правне субјекте који су у обавези да достављају финансијске извјештаје. Анализа ових података је веома битна из разлога што обухваћа правна лица која запошљавају највећи број радника и стварају нову вриједност неопходну за успоставу економске стабилности.

За 2014. годину 163 привредна субјекта доставила су годишње финансијске извјештаје АПИФ-у. Број привредних субјеката који у 2013. нису имали запослене раднике био је 29, а у 2014.години 15. Иако је дошло до смањења броја привредних субјеката који немају запослене раднике, то није утицало на повећање просјечног броја радника у 2014.години. Анализа финансијских показатеља правних лица који у 2013. и 2014.години нису имали запослене раднике указује сљедеће:

У 2013.години од 29 привредних субјеката који нису имали запослене раднике 15 је оставарило добит у укупном износу од 211.007,00 КМ, губитак 11 субјеката у износу од 71.445,00 КМ, а осам је било неактивних (неке од тих фирми су своју активност покренуле у 2014.). У 2014.години долази до промјена у структури фирми које имају пословне активности, а нису имале запослене. Број таквих фирми смањује се на 15, док у 14 долази до запошљавања укупно 28 радника, што је 2 радника по фирми. У исто вријеме од 15 фирми шест је пословало са нето добити укупно 17.038,00 КМ, шест са губитком од 10.551,00 КМ, док су три и даље без пословне активности. Ови показатељи су охрабрујући јер указују да долази до промјена у ставовима оснивача/власника фирми у смислу да је за функционисање

једноставно утврдити, када се имају у виду тешкоће за одређивање критеријума код дефинисања незапослености, као и методологије и начина обухватања. У пракси то значи да се поред регистроване незапослености, мора узети у обзир прикривена, недовољна или лажна незапосленост, а посебно је тешко статистичко обухватање рада „на црно“ и радника „на чекању“. У том смислу, обухват података на овом плану још је недостатан, тако да се прије свега прати регистрована незапосленост на бази података Републичког завода за запошљавање

истих неопходно имати и запослене. Ово посебно с аспекта остварене добити у 2013. године код 15 фирми, што наводи на питање како је исту могуће остварити без запослених, односно да ли је могуће да све послове извршава оснивач/власник? На крају 2015. године број запослених у субјектима који имају обавезу доставе својих пословних извјештаја АПИФ-у био је 3.913 радника, преосталих 3.733 запослених ангажовани су по осталим основама (предузетници, јавне институције и др.). У исказивању броја запослених према подацима АПИФ-а, користе се подаци из биланса успјеха са позиције 309 – просјечан број запослених по основу стања на крају мјесеца.

Табела 9. Приказ броја запослених и промјена у привредним субјектима са највећим бројем запослених 2013-2014. год.⁹

Назив	Просјечан број радника по основу стања на крају мјесеца (309)	
	2013	2014
ХИ ДЕСТИЛАЦИЈА А.Д.	321	326
"Шкребић-Сотрапу" д.о.о.	287	310
ЗТЦ "БАЊА ВРУЋИЦА" А.Д. Бања Врућица	269	296
"ЕЛГРАД" д.о.о.	247	284
"ДРВО-СОММЕРСЕ" д.о.о.	241	186
"ДЕВИЋ-ТЕКСТИЛ" д.о.о.	222	250
"ЛИГНАКОН" д.о.о.	206	162
"Градитељ" А.Д.	153	146
"ВЕРДИ" д.о.о.	138	135
"НАТУРА-ВИТА" Блатница д.о.о.	93	103
"ИНТЕРЛИГНУМ" д.о.о.	92	131
"НОВА БОРЈА" А.Д.	85	38
Укупно	2499	2512

Извор: Апиф, прилагођено.

2.5. НЕЗАПОСЛЕНОСТ

2.5.1. Кретање незапослености

Према подацима Завода за запошљавање РС Биро Теслић на дан 30.06.2015. године укупан број незапослених на евиденцији Бироа Теслић био је 4.398, од чега жене 1.858. На дан 30.09.2016. укупан број незапослених је 3.913, од чега жене 1.636 или 41,8%, што представља смањене од 11%. Веома је важан показатељ смањења броја

⁹ За приказ података кориштени су јавно доступни подаци АПИФ-а, а исти су објављени закључно са 2014. годином, односно подаци за 2015. годину нису јавно доступни. Према подацима прикупљеним из других извора (документи достављени од стране привредног субјекта, јавно објављени подаци на Бањалучкој берзи) постоје промјене код одређених правних субјеката. У том контексту, привредни субјект са највећим бројем запослених је „Шкребић-Сотрапу“ - број запослених 31.12.2016 године 472, ХИ „Дестилација“ а.д. - број запослених 30.06.2016. године 330, ЗТЦ Бања Врућица број запослених 30.06.2016. године 316, „Верди“ д.о.о. – број запослених 31.12.2016. 179. На повећање броја запослених у периоду 2015-2016. године утицале су и мјере финансијскг подстицаја општине Теслић које су допринијеле запошљавању нових 189 незапослених лица..

незапослених жена (у укупном смањењу учествују са 46%) што је резултат отварања и ширења капацитета постојећих привредних субјеката из области текстила и кожарства који традиционално запошљавају женску радну снагу.

Табела 10. Незапослени радници општина Теслић 30.09.2016.

Незапослени радници - општина Теслић 30.09.2016.								
Година 2016	Новопријављени	Брисани укупно	Брисани ради запошљања	Брисани ради обављања приватне дјелатности	Брисани ради рада на црно	Брисани остало	Стање на евиденцији	Жене
Јануар	185	158	75	1	0	82	4250	1770
Фебруар	183	195	114	0	0	81	4231	1741
Март	146	235	148	0	0	87	4140	1692
Април	135	182	94	0	0	88	4100	1669
Мај	155	178	76	0	0	102	4083	1662
Јун	190	267	173	0	0	94	3996	1642
Јул	189	234	119	0	0	115	3959	1637
Август	188	221	93	0	0	128	3937	1642
Септембар	226	243	132	0	0	111	3913	1636
1.1.-30.09.2016	1597	1913	1024	1	0	888	3913	1636

Извор: 333 Биро Теслић

Током 2016 године сваког мјесеца просјечан број новопријављених на евиденцију Бироа Теслић био је 177, док је просјечан број брисаних са евиденције био 212, од чега 114 по основу заснивања радног односа.

2.5.2. Старосна структура незапослених

Незапосленост по старосној структури је дјелимично уједначена, али дубља анализа указује на сљедеће:

Број незапослених лица старосне доби од 15-30 година, односно младих, је 1.113 или 28,4% од укупног броја незапослених. Међутим, како је већ раније наведено лица старосне доби од 15-20 година представљају лица са нижим степеном образовања и стручности те су уједно и категорија која је теже запошљива. Иако се проблем запошљавања младих особа истиче константно као један од приоритета свих нивоа власти, евидентно је да је већи проблем у старосној структури од 40 до 55 година са укупно 1.380 незапослених, односно 35,3% од укупне незапослености.

Ова категорија би требало да буде значајно са већим степеном образовања, са већим радним искуством и стеченим вјештинама, а разлози њихове незапослености су различити. Најчешћи разлог је престанак рада усљед пропасти привредних субјеката, а животна доб им представља често препреку за рад код новог послодавца.

Табела 11. Старосна структура незапослених

Број незапослених радника према старости са пребивалиштем из општине Теслић 30.09.2016.	
15 - 18	1
18 - 20	201
20 - 24	380
24 - 27	280
27 - 30	251
30 - 35	407
35 - 40	425
40 - 45	499
45 - 50	441
50 - 55	440
55 - 60	354
60 - 65	256
У 65-тој	8
Укупно	3913

Извор: ЗЗЗ Биро Теслић

2.5.3. Образовна структура незапослених

Ако посматрамо структуру незапослених у општини Теслић према стручној спреми долазимо до података да је у септембру 2016. године највише незапослених који имају степен НК (основно образовање) и ВКВ (средње опште и техничко образовање III степена), њихово учешће у укупној незапослености је 68,2% и углавном је у питању мушка радна снага. Женска популација која у укупној незапослености општине Теслић учествује са 41,8% генерално посједује виши степен образовања (најчешће ССС али и ВСС) у односу на мушку популацију.

Табела 12. Образовна структура незапослених

Број незапослених радника према стручној спреми са пребивалиштем из општине Теслић 30.09.2016.	
Стручна спрема	Укупно
ДР	0
МР	10
ВСС	211
ВШС	20
ССС	884
Нижа	0
ВКВ	22
КВ	1563
ПК	98
НК	1105
Укупно	3913

Извор: 333 Биро Теслић

Према подацима 333 Биро Теслић на дан 11.11.2016. године који се односе на број незапослених лица по занимању, старости и полу на евиденцији је било 1.078 радника без занимања, од чега у старосној структури од 45 до 65 година незапослено је 605 радника. Највећи број радне снаге расположив је у занимањима исказаним у табели.

Табела 13. Радна снага по занимањима

Занимање	Број	Занимање	Број
Бравар	160	Кухар	143
Заваривач	63	Конобар	101
Металостругар	50	Машински тех.	83
Инсталатер	33	Техничар финалне обраде дрвета	76
Аутомеханичар	129	Економски тех.	113
Електричар	58	Медицинска сестра	47
Зидар	54	Гимназија	65
Столар	95	Правник	17
Возач тер.возила	62	Дипл.саоб.инж.	17
Продавач	269	Професори	63
Трговачки тех.	56	Дипл.инж. (разна занимања)	63

Извор: 333 Биро Теслић

2.5.4. Структура према дужини чекања на евиденцији

Алармантан је податак да 1.570 незапослених или више од 40% укупно незапослених на посао чека више од 60 мјесеци, са подједнаким учешћем женске и мушке популације.

Табела 14. Незапослени радници према дужини чекања на евиденцији

Број незапослених радника према дужини чекања на евиденцији 30.09.2016.		
Трајање незапослености	Укупно	Жене
до 6 мјесеци	606	280
од 6 до 12 мјесеци	334	125
од 13 до 24 мјесеца	494	207
од 25 до 60 мјесеци	833	356
преко 60 мјесеци	1570	663

Извор: ЗЗЗ Биро Теслић

2.5.5. Социјални статус активне понуде радне снаге

За сваку особу незапосленост је велики проблем, али за особе са инвалидитетом овај проблем је много сложенији. Посљедњих година често се фокус управо ставља на одређене маргинализоване групе и њихово запошљавање, али су резултати скромни.

Табела 15. Социјални статус активне понуде радне снаге

Опис	Стање 31.12.2016.
РВИ	63
Војни мирнодопски	0
Инвалиди рада	0
Категоризивана	13
Цивилни инвалиди	2
Остали инвалиди	0
УКУПНО	78
Учесници рата	678
Чланови породица	62
Лица са сталним пребивалиштем	3130
Прогнана и расељена лица	137
Избјегла лица	11
Повратници	504
Страни држављани	1
УКУПНО	3783
Неожењени	1418
Ожењени	2179
Разведени	138
Удовац-удовица	48
УКУПНО	3783

3. SWOT АНАЛИЗА

Снаге	Слабости
- Висок квалитет пружања услуга грађанима - Повољан географски положај општине Теслић и величина територије - Људски ресурси - Постојање стратешких докумената усвојених од стране Скупштине општине Теслић - Усвојен Правилник о подстицајима и издавање средстава за стимулисање запошљавања - Доступност младе радне снаге - Постојање Привредног савјета - Постојање образовних институција - Традиција туризма и дрвопрерађивачке дјелатности	- Недостатак нових инвестиција - Недостатак предузетничког искуства код младих и проактивног става - Неадекватне вјештине и компетенције незапослених лица - Недовољно радних мјеста за особе старости преко 40 година - Непостојање активног удружења привредника - Млади високо образовани кадрови се не враћају у општину Теслић након завршеног факултета - Недовољно стимулативних мјера за незапослена лица која желе да самостално отпочну „бизнис“ - Образовне институције продукују кадрове неусклађене са потребама тржишта рада - Непоштовање законских прописа из области радног законодавства и запошљавања
Могућности	Пријетње
- Програми подршке међународних донатора - Развој инфраструктуре - Већа заступљеност предузетништва у обавезном и редовном образовању - Програми за предузетничку едукацију - Поједностављење процедуре за започињање приватног бизниса - Развој веза са дијаспором - Повлачење средстава из ЕУ фондова - Постојање државних и међународних програма за развој предузетништва	- Слабљење привредне активности – опасност од настанка технолошких вишкова - Сива економија - Недостатак мотивисања младих - „Одлив мозгова“ и тренд миграција међу младима - Неадекватна фискална политика- повећање пореза и намета привреди - Неповјерења незапослених према одређеним послодавцима

На основу анализе економске ситуације и ситуације на тржишту рада уочени су сљедећи кључни проблеми:

- Нереална слика стања укупне незапослености (из других разлога су на Бироу нпр. здравствено осигурање, право на новчану наканаду, докуп стажа, демобилисани борци);
- Недовољно смањење укупне незапослености;
- Недовољан раст запослености;

- Неразвијена пословна инфраструктура;
- Велики удио у укупном броју незапослених чини популација између 30-50 година старости;
- Недовољно развијени капацитети на нивоу локалне заједнице за креирање и имплементацију политике запошљавања;
- Неадекватне квалификације незапослених лица.

4. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ТЕСЛИЋ ЗА ПЕРИОД 2017–2018. ГОДИНА

Кроз анализу и процјену потреба на терену, а у сарадњи са ЗЗЗ Биро Теслић, имајући у виду искуства из претходног периода, као и кретања у привреди, утврђени су циљеви и задаци политике запошљавања на територији општине Теслић и мјере активне политике којима би се смањила незапосленост и задовољиле потребе послодаваца у смислу ангажовања радника, оспособљавања лица за самостално обављање дјелатности и друго.

4.1. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Циљеви и задаци политике запошљавања на територији општине Теслић за период 2017 - 2018. година су:

1. Повећање броја запослених на подручју општине Теслић уз координисану активност свих релевантних актера,
2. Кроз програме подстицаја које нуде релевантне институције повећати број запослених са посебним акцентом на незапослена лица која спадају у теже запошљиву категорију,
3. Унапређење квалитета радне снаге кроз програме обука код послодаваца и у образовним институцијама,
4. Отварање нових радних мјеста кроз локални програм подстицаја предузетницима и покретању властитог посла (самозапошљавање),
5. Активно учешће у свим домаћим и иностраним пројектима који имају за циљ смањење незапослености.

4.2. ЦИЉНЕ ГРУПЕ

Циљне групе АПЗ-а за период 2017-2018. године су:

1. Тешко запошљиве категорије незапослених лица: инвалиди, жене, учесници рата, самохрани родитељи, дјеца без родитељског старања, млади без радног искуства, лица изнад 50 година старости, лица које живе и која желе своју самосталну дјелатност обављати у руралном подручју,
2. Пољопривредни произвођачи кроз подстицаје и субвенције.
3. Предузетници који намјеравају да оснују бизнис или прошире постојећи,
4. Жене предузетнице и млади предузетници
5. Радно способна незапослена лица изнад 40 година, са вишегодишњим

- радним искуством,
6. Извозно оријентисане фирме кроз повећање њихове конкурентности кроз стандардизацију и увођења система квалитета.

4.3. НОСИОЦИ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА

Као носиоци политике запошљавања у општини Теслић овим Акционим планом утврђују се:

- Завод за запошљавање РС Биро Теслић
- Општина Теслић
- Одјељење за привреду и пољопривреду
- Одсјек за развој и инвестиције

4.3.1. Завод за запошљавање РС Биро Теслић

Завод за запошљавање Републике Српске је Јавна установа основана у складу са Законом о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености. Завод за запошљавање Републике Српске је кључна организација на тржишту рада, не само као посредник у запошљавању и информацијама о тржишту радне снаге, већ и као партнер, поспјешујући фактор, катализатор пуне запослености и развоја програма запошљавања.

Завод посредује између послодаваца и незапослених лица како би пружио помоћ незапосленима да у што краћем року нађу посао и прилагоде своје квалификације и вјештине захтјевима на тржишту рада, као и да им обезбиједе одговарајућу материјалну сигурност у периоду трајања незапослености. Мисија Завода у дијелу пружања услуга послодавцима односи се на обезбјеђење одговарајућих људских потенцијала за успјешно пословање њихових организација.

Основне функције Завода су: посредовање у запошљавању, јавно обавјештавање о могућностима и условима запошљавања, савјетовање о избору посла (професионална оријентација) стручно оспособљавње и припрема за запошљавање, спровођење програма запошљавања, обављање организационих, стручних, административних и других послова у вези са остваривањем права на новчану накнаду и здравствену заштиту.

4.3.2. Општина Теслић

Општина Теслић спроводи активну политику запошљања и промовише стратешки приступ убрзаном економском развоју.

У спровођењу политике запошљавања Општина Теслић као подршку за пословне клијенте и инвеститоре укључује сет подстицаја и то:

- Капитални подстицаји за инвестиције у привреди и пољопривреди,
- Подстицаји за новозапослена лица и samozapošljavanje,
- Подстицаји у пољопривреди.

Главни носиоци политике запошљавања у оквиру општинске управе су

Одјељење за привреду и пољопривреду и Одсјек за развој и инвестиције.

Одјељење за привреду и пољопривреду

Одјељење за привреду и пољопривреду обавља управно-правне, стручне, административне, техничке и стручне послове из надлежности Општине, који се односе на припрему, израду и доношење програма привредног развоја општине, сарађује са Одсјеком за развој по питањима из дјелокруга својих послова, врши послове анализе, праћења и предлагања мјера развоја на подручју општине из дјелокруга својих послова, води управно-правне послове у поступку за издавања одобрења за рад правним и физичким лицима за обављање дјелатности (одобрења за обављање угоститељске дјелатности, занатске дјелатности, трговинске дјелатности, занатско-трговинске дјелатности, агенција, бироа, књиговодствених сервиса и других услужних дјелатности, јавног превоза, теретног превоза, такси превоза, ауто школа и др.), студијске и аналитичке послове из области привреде, пољопривреде, индустрије, трговине, шумарства и водопривреде, занатства, туризма и угоститељства, руралног и пољопривредног развоја, подстицај развоја приватног предузетништва, малих и средњих предузећа, развоја пољопривредне производње, комасације и заштите пољопривредног земљишта, сточарства, воћарства, мини фарми, лова, риболова и др., као и друге послове који им се посебним актима ставе у дјелокруг рада врши и друге послове које одреди начелник Општине, и послове утврђене законом и подзаконским актима чије је извршавање повјерено Општини, а односи се на дјелокруг рада одјељења.

Одсјек за развој и инвестиције

Одсјек за развој и инвестиције врши послове израде и спровођења стратешких докумената привредног развоја општине, припрема и спроводи одлуке, програме, планове и друге акте који се односе на развој општине, припрема и учествује у припреми инвестиционих елабората из своје надлежности, припрема и реализује инвестиционе и донаторске пројекте из области привредног развоја, туризма, заштите животне средине, пољопривреде и руралног развоја, сарађује и координира рад са другим дијеловима општинске административне службе по питањима инвестиција, донација и развоја, сарађује са домаћим и међународним инвеститорима и донаторима из дјелокруга својих послова. У оквиру одсјека формиран је и Центар за подршку привреди чији задатак је:

1. Презентација расположивих могућности за инвестирање у Теслићу;
2. Припрема понуда локација, контакти;
3. Сарадња са Агенцијом за промоцију инвестиција (ФИПА);
4. Сарадња са агенцијама и министарствима на нивоу РС;
5. Уговарање састанака са инвеститорима и обилазак локација;
6. Пружање информација, сервис инвеститорима.

5. МЈЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА

Мјере активне политике које ће се примјењивати у зависности од доступних финансијских средстава обухватају:

1. Субвенције за запошљавање и самозапошљавање
2. Омогућавање куповине земљишта за привредне капацитете у пословним зонама под повољним условима и роковима плаћања
3. Програм суфинансирања обука радне снаге према исказаним потребама привреде
4. Подршка запошљавању и самозапошљавању у пољопривреди
5. Подршка стипендирању за школовање за дефицитарна занимања
6. Програм прво радно искуство.

Потребна средства за наведене мјере, као и друге непоменуте мјере које могу допринијети смањењу незапослености, обезбјеђиваће се из буџета Општине Теслић, средстава Владе РС и ЗЗЗ РС, те различитим домаћим и међународним донацијама.

5.1. СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ И САМОЗАПОШЉАВАЊЕ

Субвенција за запошљавање и самозапошљавање додјељују се у складу са одлуком Скупштине општине Теслић о стимулативним мјерама и условима додјеле подстицајних средстава. Додјела ових подстицајних средстава има за циљ да подстакне запошљавање у производним, занатским и услужним дјелатностима незапослених лица са подручја Општине Теаслић. Одлуком су предвиђене двије компоненте подстицаја: Подстицај послодавцима за запошљавање нових радника и подстицај за самозапошљавање.

5.2. ОМОГУЋАВАЊЕ КУПОВИНЕ ЗЕМЉИШТА ЗА ПРИВРЕДНЕ КАПАЦИТЕТЕ У ПОСЛОВНИМ ЗОНАМА ПОД ПОВОЉНИМ УСЛОВИМА И РОКОВИМА ПЛАЋАЊА

Законским прописима утврђена су права и обавезе локалне заједнице у промету земљишта у њеном власништву као и обавезе које по основу изградње објеката има инвеститор. У циљу привлачења нових инвестиција (greenfield инвестиције), посебно на подручју новоформиране зоне „Ланара“, за сваки појединачни захтјев инвеститора Скупштина општине Теслић доносиће одлуку о олакшици у складу са значајем који инвестиција има за локални економски развој.

5.3. ПРОГРАМ СУФИНАНСИРАЊА ОБУКА РАДНЕ СНАГЕ ПРЕМА ИСКАЗАНИМ ПОТРЕБАМА ПРИВРЕДЕ

Програм се реализује на захтјев послодавца уколико на евиденцији незапослених Завода за запошљавање нема лица са потребним занимањима и уколико је послодавац спреман да учествује у заједничком финансирању обука. Циљ програма обуке на захтјев послодавца је унапријеђење квалитета радне снаге, односно подизање нивоа конкурентности и запошљивости незапослених лица. Подизање

нивоа компетентности незапослених лица стицањем ужих знања и вјештина усмјерених на специфичне потребе послодаваца.

5.4. ПОДРШКА ЗАПОШЉАВАЊУ И САМОЗАПОШЉАВАЊУ У ПОЉОПРИВРЕДИ

Обзиром да је препознат потенцијал којим општина Теслић располаже за развој пољопривреде, актуелно је неколико програма подстицаја за унапријеђење искориштења ових капацитета и повећање запошљавања у овом сектору. Један од тих програма представљају субвенције пољопривредним произвођачима у складу са програмом додјеле подстицајних средстава у пољопривреди који доноси Скупштина општине Теслић за сваку календарску годину. Од изнимног значаја пољопривредним произвођачима, постојећим и потенцијалним, је и стручна и савјетодавна служба организована у оквиру општинске управе општине Теслић. Општина Теслић такође учествује у суфинансирању пројеката домаћих и међународних донатора који имају за циљ побољшање стања у пољопривреди уз креирање нових радних мјеста.

5.5. ПОДРШКА СТИПЕНДИРАЊУ ЗА ШКОЛОВАЊЕ ЗА ДЕФИЦИТАРНА ЗАНИМАЊА

Буџетом општине Теслић сваке године издвајају се средства за стипендирање ученика и студената. У сарадњи са привредним субјектима, активирањем Привредног савјета општине Теслић, потребно је утврдити потребе послодаваца за дефицитарним занимањима, те у складу са исказаним потребама проширити критерије за додјелу стипендија. Подршка стипендирању треба да буде двострана те да се у овај програм поред општине Теслић укључе и послодавци који би својим учешћем у стипендирању уједно и обезбјеђивали радно мјесто стипендистима по окончању школовања.

5.6. ПРОГРАМ ПРВО РАДНО ИСКУСТВО

Програм подразумијева стицање практичних знања и вјештина за самосталан рад у занимању за које је стечено одговарајуће образовање – квалификација. Програм се реализује кроз приправнички/волонтерски стаж у трајању до годину дана. Приправници/волонтери усавршавају знања и вјештине како у приватном тако и у јавном сектору, у складу са стеченом стручном спремом и образовањем. Програм се реализује у сарадњи са Заводом за запошљавање РС, општинском управом и јавним предузећима.

5.7. АКЦИОНИ ПЛАН ЗАПОШЉАВАЊА

МЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА У ОПШТИНИ ТЕСЛИЋ ЗА ПЕРИОД 2017-2018. ГОДИНА				
Мјера	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци активности	Извор финансирања
1.Субвенције за запошљавање и samozapošljavanje	Запошљавање и samozapošljavanje око 150 лица, посебно незапослених из теже запошљивих категорија (инвалиди, жене, учесници рата, самохрани родитељи, дјеца без родитељског старања, млади без радног искуства, лица изнад 50 година старости, лица које живе и која желе своју самосталну дјелатност обављати у руралном подручју) и незапослена лица са ВСС	Број и структура незапослених лица са посебним освртом на теже запошљиве категорије који се налазе на евиденцији 333 Биро Теслић. Број и структура послодаваца корисника грантова. Број и структура лица запослених уз финансијску помоћ послодавцу, по изворима финансирања.	Влада РС ЈУ Завод за запошљавање РС Општина Теслић	Буџет РС Средства Завода Буџет Општине Теслић Домаћи и међународни грантови Министарство рада и борачко-инвалидске заштите ЈУ Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида РС
2.Омогућавање куповине земљишта за привредне капацитете у пословним зонама под повољним условима и роковима плаћања	Нове инвестиције које ће резултирати отварањем радних мјеста	Доношење посебног нормативног акта СО-е који регулише ову област. Захтјеви инвеститора са пословним плановима.	СО-е Теслић Одјељење за привреду и пољопривреду Одсјек за развој и инвестиције	Буџет Општине Теслић

3. Суфинансирања обука радне снаге према исказаним потребама привреде	Обука, преквалификација, доквалификација 20 радника годишње	Број и квалификациона структура потреба послодаваца са подручја Теслића	Послодавци Општина Теслић	Послодавци Буџет општине Теслић Домаћи и међународни грантови
4. Подршка запошљавању и самозапошљавању у пољопривреди	Запошљавање и самозапошљавање око 30 лица	Исказан интерес незапослених лица за обављање пољопр. дјелатности, регистр. ком. газдинстава. Исказан интерес постојећих пољоприв. произвођача за проширењем и унапређењем производње	Влада РС ЈУ Завод за запошљавање РС Општина Теслић	Будџет РС Средства Завода Буџет општине Теслић Домаћи и међународни грантови
5. Подршка стипендирању за школовање за дефицитарна занимања	Додјељено најмање пет стипендија годишње	Утврђене потребе привреде за дефицитарним занимањима Број и структура лица корисника стипендија	Општина Теслић Послодавци	Буџет општине Теслић Послодавци
6. Програм прво радно искуство	Стицање приправничког /волонтерског стажа за најмање 20 лица	Број и структура лица без радног искуства са евиденције 333 Биро Теслић	333 РС Општина Теслић	Општина Теслић Јавне установе

6. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ

У циљу имплементације, као и јасног дефинисања улога и одговорности у току процеса примјене АПЗ-а механизми спровођења предвиђају процедуре које ће омогућити његову успјешну реализацију. Дефинисање механизма за спровођење АПЗ-а, омогућиће да се на ефикасан начин користе постојећи и изграде нови организациони капацитети, користећи расположиве људске ресурсе. Успостављање механизма за спровођење АПЗ-а, треба да обезбиједи:

1. Успостављање мултисекторске сарадње између кључних актера у примјени АПЗ-а;
2. Кориштење организованих, људских и других ресурса у међусекторској повезаности, како би се избјегла преклапања и омогућило максимално функционисање свих расположивих ресурса;
3. Успостављање механизма наручивања услуга у циљу интегративног приступа рјешавању проблема незапослености;
4. Јачање партнерства локалних институција (управа, јавна предузећа и установе), организација грађанског друштва и привредних субјеката у циљу примјене политике запошљавања;

6.1. НОСИОЦИ ПОСЛОВА РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗАПОШЉАВАЊА

У оквиру локалних структура разликују се:

СТРУКТУРЕ УПРАВЉАЊА

Скупштина општине Теслић

- Разматра и одлучује о усвајању АПЗ-а општине Теслић ;
- Доноси одлуку о буџетским средствима за реализацију активности предвиђених АПЗ-а (у оквиру одлуке о буџету општине Теслић);
- Годишње разматра и одлучује о прихватању извјештаја и имплементацији АПЗ-а.

Одјељење за привреду и пољопривреду и Одсјек за развој и инвестиције

- креира АПЗ и предлаже Скупштини општине Теслић на усвајање;
- Учествоје у изради појединачних програма/пројеката у сагласности са АПЗ-ом;
- Прати остваривање АПЗ-а и појединих пројеката/програма за запошљавање;
- Доноси закључке и даје мишљења о питањима из своје надлежности и о њима обавјештава органе општине Теслић;
- Даје мишљење на приједлоге прописа и одлука које доноси Скупштина општине Теслић у областима значајним за запошљавање;
- Усваја годишње и периодичне извјештаје о остваривању локалне политике

- запошљавања и подноси их Скупштини општине Теслић на усвајање.;
- Координира и подстиче сарадњу између заинтересованих страна и пружа помоћ у реализацији њихових активности;
- Координира и подстиче остваривање међуопштинске сарадње која се односи на реализацију политике запошљавања и о томе обавјештава органе општине.

ОПЕРАТИВНЕ СТРУКТУРЕ

Оперативне структуре за примјену АПЗ-а представљају сви релевантни актери у локалној заједници, који могу да допринесу реализацији активности предвиђених акционим планом, на професионалан, ефикасан, ефективан и транспарентан начин. Оперативне структуре за израду и реализацију АПЗ-а чине:

Општинска управа Општине Теслић: Одјељење за привреду и пољопривреду, Одсјек за развој и инвестиције и Одјељење за финансије, а задужени су за:

- Логистичку и административну подршку рада тима за израду и имплементацију АПЗ-а;
- Благовремено и континуирано информисање о свим програмима (државним и међународним) од значаја за реализацију циљева и активности дефинисаних АПЗ-ом;
- Подршку у изради пројеката/програма дефинисаних АПЗ-ом;

Завод за запошљавање РС– Филијала Добој, Биро Теслић преузеће одговорност за:

- Благовремено информисање о програмима које реализује Завод за запошљавање РС;
- Пружање стручне подршке у припреми приједлога програма/пројеката.

Мрежа оперативне структуре отворена је за све институције, организације и појединце у циљу подстицања плуралитета пружалаца услуга и увећања броја актера који дјелују на пољу реализације политике запошљавања.

Стављањем у функцију већег броја институција и организација као дијела оперативне структуре ствара се могућност јачања регионалних и међуопштинских веза, као и могућност да постојећи ресурси буду рационално искориштени и доступни што већем броју назапослених.

Активности на јачању сарадње и укључивање нових актера за спровођење АПЗ-а општине Теслић су трајан стратешки задатак.

7. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА АКЦИОНОГ ПЛАНА

ЗАПОШЉАВАЊА

Циљ мониторинга и евалуације АПЗ-а општине Теслић је систематично и редовно прикупљање података, праћење процеса имплементације стратешких циљева и задатака и процјена успјешности реализације овог стратешког документа.

Сврха мониторинга и евалуације је побољшање ефикасности и успјешности АПЗ-а, али и предлагање измјена на основу извјештаја о реализованим активностима.

Табела 16. Предвиђена методологија за спровођење мониторинга и евалуације АПЗ

Временски оквир	Мониторинг се спроводи у континуитету за цијели период имплементације АПЗ-а Евалуација ће сеспроводити једном годишње и пратиће имплементацију акционог плана
Предмет мониторинга и евалуације	Мониторинг и евалуација представљају cjеловито сагледавање реализације стратешког и оперативних циљева и приоритета кроз: • Праћење процеса имплементације; • Праћење резултата спроведених активности; • Процјену утицаја активности стратегије на квалитет живота корисника услуга.
Индикатори	Индикатори напретка и успјешности остваривања АПЗ-а, одређени су на нивоу циљева, програма и пројеката. У реализацији активности користиће се квалитативни и квантитативни показатељи.
Методe и технике мониторинга и евалуације	За потребе успјешне реализације мониторинга и евалуације АПЗ-а користиће се: • Извјештаји носилаца реализације програма/пројеката; • Евидентирање програма, корисника и услуга; • Анкете међу корисницима и пружаоцима услуга; • Интервјуи; • Скале процјене; • Анализа документације; • Фокус групе; • Аудио и видео записи.
Носиоци процеса мониторинга и евалуације	Мониторинг ће реализовати Одјељење за привреду и пољопривреду у сарадњи са Одсјеком за развој и инвестиције, Одјељењем за финансије и Заводом за запошљавање РС Биро Теслић. Носилац процеса евалуације су Одјељење за привреду и пољопривреду и Одсјек за развој и инвестиције општине Теслић.
Примјена резултата мониторинга и евалуације	Основна сврха прикупљања, обраде и анализе података о реализованим активностима је оцјена оправданости и реалистичности АПЗ-а као предуслова за планирање будућих активности и услуга намјењених грађанима општине Теслић.

7.1. ОЧЕКИВАЊА ОД ПРОГРАМА

Реализацијом АПЗ-а на територији општине Теслић за 2017-2018. годину би се кренуло са активним рјешавањем проблема незапослености на подручју општине. Запошљавање нових радника (заједно са стручном праксом) имао би огроман значај за општину Теслић у смислу повећања броја запослених, смањење броја корисника социјалне помоћи, смањење броја незапослених на евиденцији Завода за запошљавање. Истовремено то би представљало подршку послодавцима који имају потребу за ангажовањем већег броја радника кроз неку од горе наведених мјера, активније учешће локалне самоуправе у развоју малих и средњих предузећа и пољопривредне производње као и подршку предузетницима за реализацију својих предузетничких идеја, итд.

Највеће пријетње реализацији АПЗ-а општине Теслић могли би представљати; рестриктивна државна фискална политика која би се ослањала на повећање ионако великих намета привреди; пад прихода у буџету Општине Теслић који би се могао одразити на висину подстицајних средстава за мала и средња предузећа, предузетнике, пољопривреднике и стипендије те промјене законске регулативе.

У Теслићу, март 2017.године

Обрађивач:

Одјељење за привреду и пољопривреду

Предлагач:

Начелник општине